

Нови Сад

БРОЈ
877

УРЕЂУЈЕ И ИЗДАЈЕ
ДУШАН ЧАМПРАГ

Нови Сад, 23 јуна 1940

ЗА УРЕДНИШТВО ОДГОВАРА
ДУШАН ЧАМПРАГ

ГОДИНА
XVII

Уместо партизанства, концентрација народних снага!

У данашње искупише тешким и озбиљним временима, кад се на политичком небу Европе већ месецима скупљају тамни и зловонни облаци, свима народима којима на срцу леже своје националне светиње, намеће се као једна једина мисао: треба свима силама и што пре усредсредити национални живот у духовном, фивичком и моралном духу, потребно је сконцентрирати све снаге, које нам стоје на расположењу, да у тим судбоносним и злокобним данима свој дух одржимо у свази и осоколимо се за истрајну борбу на пољу чувања наших тешко стечених националних тековина.

У данима, када се у целом свету осећа јако политичко па и морално и духовно превирање, када се навалимо на прагу нове констелације у свету и пред огромним променама у целој конструкцији данашњег нашег живота, ми Југословени морамо данас све оно што нас је разједињавало, све што је служило као повод за унутарње сукобе, који су изазивали несклад и хаос у нашим схватањима, најенергичније укловити, треба све личне и партиске обзире одбацити. Давашње тешке прилике нам категорички налажу да као један јединствен и слојан народ заједнички прегнемо и остваримо највећи идеал данашњег доба: концентрацију националних снага!

Нема сумње да наш унутарњи политички живот треба да пође тим одређеним путем. Данашње доба никако не трпи себичне борбе појединаца, котерија и партија, данас нама нису нимало потребне глупе, опширне и јалове политичке дискусије. И нама се при томе намеће ово питање: да ли је у нашој унутарњој политици, у раду на мобилизацији јединства целог нашег народа, корисна партизанска политика, јачање племенских разлика, уздизање једног краја над другим и, уопште, уношење разних несугласица у убуђено народно биће?

На ово питање, нажалост, мора се дати негативан одговор. Треба знати, да свако разбијање народа и уношење забуна у њега, које доноси собом партиска борба, ствара унутарње расуло, а никако не сважење националне целине. Та појава се може најоштрије осудити као издаја виталних интереса народа и отаџбине. Несрећа наше прошлости била је баш у томе, што смо се скоро одувек, на домаку кобних и тешких дана, у тревуцима, кад нас је

непријатељ са свију страна опкољавао и почињао да нас тлачи, упорно бринули да до краја истрајемо у сићушним и одвратним борбама за наше себичне интересе.

Сваком ко уме да јасно чита у народној души, мора бити јасно да народ тежи свим силама за истинском концентрацијом народних снага. Сам народ је одлучно противан сваком партиском цевкању и дискусијама без смисла и вредности и кад то видимо, тешко нам је при срцу кад осећамо да смо у том погледу још увек на мртвој тачци. Нема сумње, да је народ одувек желео да има владу и власт,

Шаљите претплату за
„НОВИ САД“

ПАМТИ, ОМЛАДИНО....

У дугом и мучном стварању Краљевине Југославије проливано је много крви најбољих синова наше расе.

•••

Чување Југославије прелазни сад на нову нашу генерацију, на нашу дичну омладину, која ће свакако бити достојна својих прослављених предака.

•••

Наш народ је увек до сада у данима опасности показивао велику љубав и оданост према својој националној држави и испољавао крајњу решеност и ретко пожртвовање за њено очување. Убеђени смо да ће тако и у будуће бити и да би југословенска омладина, у судбоносним временима која преживљујемо, бранила своју дојовину са истим врлинама са којима је она и стварана.

Шаљите претплату за
„НОВИ САД“

Тешко стање наше провинциске штампе

Нема сумње да се провинциска, локална штампа не може такмичити са централном, престоничком штампом, из простог разлога, што ова потоња располаже огромним акционарским капиталима и, захваљујући свом централном положају, може с огромним бројем примерака да снабдева брзо и лако целу земљу. Па ипак, поред ове, не треба нипошто потцењивати важност провинциске штампе, која, мора се признати, у многоме допуњује велику празнину, која се примећује у престоничкој штампи, која нема довољно простора да се позабави опширније са важним и интересантним проблемима провинције. И због тога, дужност је свију свесних грађана да локалну штампу у свом тешком и незахвалном раду стално подупиру и омогуће јој опстанак на солидној основи.

Локална штампа има главни циљ, да делује у правцу интензивног развијања и унапређења свога краја и да његово развијање путем јавности помаже, даје нове потстреке и идеје за унапређење свога краја, као и иницијативу за конструктивно стварање и решавање важних месних комуналних, привредних, просветних и социјалних проблема, па и критиковање разних неправди и аномалија.

Примећује се већ одавно, да у том раду локална штампа налази често на непрестиве препреке. Уредници провинциских листова морају имати много такта и увиђавности, да својим писањем не повреду претерану и често неоправдану осетљивост појединаца или читаве групе, њихово тесногрудно схватање, себичне и болешљиве амбиције и да се на неки начин не замере својом непристрасном критиком и оправданим третирањем јавних питања онима, који за то немају смисла. Тако није никакво чудо, што долази до незгодних несугласица и тешкоћа, које у највећој мери ометају рад провинциске штампе и онемогућују јој часно и отворено вођење борбе за опште интересе свога краја.

Уредник локалног листа, налазећи на такве препреке, често губи сваку вољу за рад, јер увиђа да на многим местима не налази на потребно разумевање и потпору свог несебичног рада у корист целине. Тако се развија борба, која се већином завршава тиме, да претставник локалног јавног мњења напушта свој рад, па се тако остварује циљ ових људи, да се провинциска штампа угуши, јер се од штампе боје као ђаво од крста.

На овај начин, локални лист, који ради са најплеменитијим и најчистијим намерама, борећи се за опште интересе, пишући непристрасно, не обавирући се на труд и материјалне жртве, које локални лист мора да подноси да би осигурао свој опстанак, трпи велике материјалне штете. Противници локалне штампе пре свега ударају на објективност листа, па завидни противници локалне штампе шире међу публиком подле вервије да је „тај лист потплаћен“, „он добија са неке стране субвенцију“, „налази се у служби једне групе људи или ове и оне личности“ и тако даље. А та неоправдана сумњичења долазе отуда, што лист неће у сваком случају да служи баш појединим личностима и котеријама на штету самог угледа листа и општих интереса. На овај начин код читалаца се убија углед локалној штампи, смањује број претплатника и лист је принуђен да обустави своје налажење!

Једно друго велико зло, са којим мора да се бори провинциска штампа, крије се у томе, што она ни са стране надлежних ни самих читалаца не налази на ону моралну и материјалну потпору, коју она са пуним правом заслужује. Владници и уредници локалних листова веома често налазе на такве препреке, да им се њихов рад за целову знатно отежава, па скоро и онемогућује. Те препреке често долазе и од самих надлежних, који не схватају правилно праву задаћу локалне штампе, па јој не пружају ону помоћ коју би она стварно заслужила.

Да наведемо као пример само случај нашег листа. Као што је познато, „Нови Сад“ већ пуних седамнаест година води непрекидно и истрајно борбу за унапређење и развијање нашег града, штитећи увек интересе грађанства и указујући с времена на време на све оне аномалије, које иду на штету целине. Наш лист се годинама борио са највећим материјалним тешкоћама да се одржи на површини, чак и у данима, кад у Новом Саду није било ниједног другог српског органа јавног мњења, па ипак ва тај свој напорни и несебичан рад све до данас није добио пуно признање и награду.

У данашњим тешким приликама, када су цене свима артикулима знатно повишене, а нарочито роби која је потребна штампарској струци, као што је хартија, чија цена је данас баснословно висока, „Нови Сад“ и даље врши своју мисију у

интересу јавности и подноси велике материјалне жртве, не повисујући цену листу ни огласима, само због тога, што жељи и надаље да оставе доследан свом узвишеном и важном циљу: *борба ва опште интересе.*

А баш с обзиром на тешку ситуацију у којој се данас налази наша провинциска штампа, требало би сви они који занемарују своје обавезе према најстаријем новосадском српском листу „Новом Саду“, једном већ да увиде, да је крајње време, да схвате наше тешко стање, па да, ценећи наше несебичне напоре на развијању и унапређењу нашег града, одговоре у пуној мери својим дужностима према локалној штампи.

ШТА ПИШЕ ЧИТАОЦ?

Пролетња идила

После поплаве, која је тешко погодила велик део наших суграђана, размислили су се ти јадници по целој вароши и проширили свој менталитет и на центар града. На Адамовићевој насељу није било куће, у којој се не би отхрањивали пилићи, пачићи, гушчаци и друге домаће животиње. Није тамо било ништа необично, да су чопори пилића, пачића, гушчића шетали улицама и пасли траву, где је било траве, или се брчкали у барицама. Данас међутим можемо то видети и у центру града. Ко хоће да се о томе увери, нека оде у улицу Буре Јакшића и Натопшевића, па ће видети чопор гушчића, који радосно пасу и вредно загађују и улицу и тротоаре и шире пријатан гушчији мирис. Видели смо једну лепу даму, како је стала на овакав један украс улице и дошла у највећу неприлику. Ми се надамо, да ће надлежни енергичним мерама пресећи ове идиле, када сами грађани немају увиђавности.

М. М.

Које треба помоћи?

Сви ми бисмо хтели да будемо хумани и дарезљиви и да помажемо све што треба помоћи. Тако се код нас отварају авици за ванбрачну децу, домови за посрнуле девојке, разна поправљива и установе, које су неопходно потребне за нашу разурдану модерну омладину. То је све лепо, племенито и заслужује хвалу, јер се на тај начин за наш најпокрећивији елемент толика брига посвећује и велика материјална средства жртвују. Али има ли некога ко би се старао о пострадалим, осиромашеним и поштеним људима, који се у својој скромности злоставе без помоћи? Зар да једна породица због смрти или болести храниоца умире од глади и беде? И док најпокрећивији олош данашње друштвене заједнице обасипамо комфором велелепних домова, зар се не би могло и за те породице побринути, па их спасти од беде и омогућити им поштени рад у њиховој борби за живот? Има их и таквих, који се изговарају са беспослицом, а уствари неће да раде ништа, већ проводе своје дане у зими по болницама, а у лето се просјачењем извлаче од рада.

Томе насупрот, они поштени

и вредни људи би радили, али посла немају и нико се за њих не брине, како би посла добили. Хуманост је крупан проблем, а сва би се зла друштвена могла лако отклонити, да се на време спасава оно што се може спасти. Тако, на пример, било би хумано и веома потребно забранити просјачење осакатених и слепих људи, које водају по варошима и гробљима. У том случају би сасвим сигурно престала крађа деце и њихово сакаћење, и сва језива нечовечност којима се она излажу. И зато би првенствена дужност женских друштава била да у овом правцу поведу акцију и да у срећеним приликама и у времену које једном ипак мора наступити та хуманост пође сасвим другим правцем за олакшање тешког стања поштене и радне сиротиње.

М. Б. С.

Добра роба и јевтине цене у галантериској трговини „Лафајет“

Од једног нашег читаоца примили смо следеће писмо:

„Недавно сам имао прилике да се дуже времена задржим у познатој новосадској галантериској трговини „Лафајет“, која се налази у Краља Петра II улици број 2, одмах поред биоскопа „Апола“. Био сам пријатно изненађен кад ми је предисретљива послуга у трговини саопштила, да се у тој радњи врши велика коначна распродаја робе, која је одобрена од власти.

У тој лепој уређеној и равном галантериском робом снабдеваној трговини сам наишао на велики избор разних галантериских артикала, као што су женске и мушке чарапе, рубље, кравате, рукавице и разна друга роба која спада у ту струку. Убрзо сам могао да се уверим да је сва роба у радњи одлична, модерно и укусно израђена, а поред тога цене веома јевтине. И тако сам се снабдео свим потребним стварима, добивши заиста добру робу уз јевтину цену.

Ова радња је позната и по томе, што у њој у великом броју пазари сиромашнији свет, многи радници, који су веома задовољни са купљеном робом и солидним ценама. На тај начин, у овој радњи се сада материјално слабијим људима пружа згодна прилика да се, користећи се коначном распродајом трговине „Лафајет“, снабдеју робом тим пре што су цене све робе најповољније. И стога од срца препоручујем сваком да неостави посету ову трговину, у којој човек може наћи све оно што му је потребно, а за мало новаца. Ја сам са купљеном робом у тој трговини био потпуно задовољан, па сам уверен да ће и свака друга муштерија, која цени овакве солидне трговине, бити исто тако задовољна, ако буде искористила садању згодну прилику, која јој се пружа у тој новосадској трговини.

Р. Д.

Буњевци остају на бранику својих права

У северном куту наше бановине води се већ дуже време огорчена полемика између две групе људи, који су, уствари, синови истог народа, али који никако не могу да се сложе, јер једна страна која је запливала водама партизанства или је загрижена једном опасном болешћу, све напоре улаже да ствара раздор у редовима наших честитих, вредних и национално свесних Буњеваца. Једна група фанатичних партизана и сепаратиста, окупљених око „Суботичких новина“ стално напада жучно преко свог органа онај део буњевачког живља, који је све до данас остао потпуно доследан својим националним схватањима и свесно заступао гледиште националног и државног јединства. Ти људи, који, како изгледа, са пасијом уносе раздор међу Буњевце, имају своје посебне личне и партиске рачуне, које стављају изнад интереса целине и у борби за остварење тих интереса немају ни најмање обзира.

Група људи који су окупљени око „Суботичких новина“ стално и са највећом жестивом излива свој гњев на Српски културни клуб и на уредништво „Буњевачких новина“, са чјим радом се та господина никако не могу да помире. С тим у вези, објављујемо један одломак из „Буњевачких новина“ који је веома карактеристичан по данашње политичке прилике у северном делу наше бановине:

„Ми знамо да наше писање јако пече наше противнике јер ово истински и са стварним документима поткрепљеним до-

казима бије све оне који данас воде кампању против нашег честитог буњевачког имена. И ко се усуди да дирне или изневери то име, ми Буњевци тог сваког називамо издајником. Зашто наше противнике сада после двадесет година слободног живота у слободној Југославији, боли и пече наш рад који иде за одржавање високе националне свести код Буњеваца са лозинком: „Брат је мио које вере био!“

Зашто нам та господина не одговарају на безброј постављених питања? Зашто су гг. Влашко Рајаћ и сенатор Ђидо 1918 говорили у име Буњеваца, а не у име Хрвата? Зашто су основали Буњевачко-српски одбор исте године? Зашто није био само Хрватски народни одбор, када данас толико трубите да у Суботици нема никог осим Хрвата? Питамо вас, за Бога, где су ти Хрвати били 1918 када се решавала судбина целе Војводине? А тада сте се и ви, господине Ђидо и поп Блашко, упорно лупали у прса да сте Буњевци! Никада ви нама и нашем честитом буњевачком народу нећете доказати да смо на погрешном путу.

Зар ви господине нисте били поборници Буњевачко-шкочке странке и онда, када је ХСС била и те како снажна странка? Нама се све чини да су нека господина преспавала један велик део нашег националног живота и данас не могу да се снађу, те хођу бунцајући од немила до недрага, а све то треба да плати са својом кожом наш тако марљив добар и честит

буњевачки народ. Јер ми Буњевци смо од вајкада високо ценили сваки родољубиви рад браће Хрвата и Срба. Хајка на Хрвате о којој говоре тако често господина око „Суботичких новина“ не постоји уопште, али постоји хајка на оне, који се стиже свог буњевачког порекла и имена, па се скривају иза плашта тобожњег „Хрватства“ са намером да развију наше буњевачке редове, да нас хушкају и заваде са оном браћом са којом смо сложено живели и под туђином.

Хајка је против-пркос и намет Хрвата који наш честити сељачки род хушкају против свега, што је право српско и право хрватско, које ми поштујемо и волимо! А свако ко нас учи неслову, мржњи на брата свог, који нам гави наше народне светиње, јесте наш непријатељ, па дошао нам он из Загреба или Београда.“

СОКОЛСТВО

Соколско Друштво у Новом Саду, у жељи да сакупи сву браћу и сестре ради што пријатнијег међусобног упознавања, приређује, почев од данас 22 јуна, па сваке суботе од 8 часова увече у Соколском Спомендому, на унутрашњој тераси I спрат своје *другарске састанке*, те овим путем позива сву браћу и сестре, као и њихове госте да у што већем броју посећују ове другарске састанке. На тераси свира Соколска цез музика, а налази се и лепа летња ресторација брата Мана Вранића.

УПРАВА.

НОВОСАДСКЕ НЕДАЋЕ...

Невоље око загушених канала

Није редак ни усамљен случај, да се по разним деловима нашег града примећује, како су у неким улицама загушени канали, па се на тим местима данима, а често и недељама окупља прљава, смрдљива и нездрава вода, која се брзо претвара у кужну баруштину. Те баруштине су не само непријатне по свом смраду, него су право легло најопаснијих заразних болести. У летње доба та опасност се још знатно повећава.

Навешћемо два конкретна случаја, који су запажени недавно у два разна краја нашег града. У почетку месеца маја, загушио се канал у Караџићевој улици пред кућом која се налази у близини Фајтовог млина. Неколико недеља ту се ширило нездржљиви и страشان запах, а поред тога пролаз пешака са те стране био је за то време онемогућен. Становници те улице су се жалили на то зло и тражили од надлежних оправку канала, али, колико нам је познато, у том погледу није било ништа предузето, па се канал, неким чудом, једног дана сам „оправио“ и тако је ствар легла.

Други случај је још старијег датума. У центру града, у средини улице Арсе Тодоровића, већ месецима је канализација

загушена, или је можда у њој настао неки квар, услед чега вода, која се скупља за време учесталих и издашних киша, не може да се одлива. Становници околних кућа дуже времена нису смели да проветравају своје станове, јер се из канала широко јак и загушљив смрад, да то ни човек са најјачим плућима није могао да поднесе. На „Језеру“ које се на том месту створило, накупила се гадна жабокречина, расадник за равне бациле.

Становници ове улице добили су већ у више махова обећања од надлежних власти да ће се загушена канализација оправити, али све до данас у том погледу још ни прстом није нико макнуо. И после свега тога, ови наши суграђани могу са пуним правом да се упитају: може ли се од грађана тражити да строго одржавају хигијенске прописе, када то саме надлежне власти не чине?

Како се постаје политичар?

У једној француској варошици отац малограђанин никако да докучи склоности свога скоро пунолетног сина. Своју бригу и радозналост повери једном пријатељу.

Пријатељ му даде савет, да на сто у соби свога сина стави једну јабуку, једну хиљадарку и један законик, па рече: „Ако ваш син поједе јабуку, биће сконом; ако узме хиљадарку, биће финансиер, ако узме законик биће адвокат“.

Сутрадан дође отац пријатељу, узбуђен и забривут, и рече: „Мој син је појео јабуку, хиљадарку стрпао у џеп и сео на законик! Шта ће сад бити?“

На то пријатељ одговори: „Биће политичар“.

И у нас један би отац да сазна склоности и будућност свога сина. Не тражи савет пријатеља. По свом нахођењу ставља сина на кушњу.

Даде сину товар јабука, две хиљадарке и Свето Писмо и рече му: „Ево ти, сине, пођи у свет и снађи се. Јабуке нека те сећају на родну груду и нас. Новац нека ти служи док не нађеш извор свом опстанку. А Свето Писмо нека те учи да као Хришћанин идеш добрим путем и у искушењу не клонеш и не посрнеш“.

Син саслуша оца и оде.

Не прође ни петнаест дана а отац доби писмо од сина:

„Свето писмо сам заборавио у воју. Јабуке сам прошверцовао подмитивши једног трошаринца, па их добро уновчио. Новац сам потрошио у веселом друштву младих људи, који имају добре везе и знају многе тајне. Они су ме увукли у једну јаку странку. Увидели су моје способности и диве се моме говорничком дару. Проричу ми велику будућност. — Пошаљи ми одмах новаца, да могу достојно да се крећем у свом новом друштву.“

У глави очевој почеше да се роје мисли:

Свето Писмо — заборави!

Јабуке, родна грудa — мито, шверц!

Новац — везе!, и тад отац, и против стоје воље, нечујно изусти:

„Биће по-ли-ти-чар!“.

Појава која заслужује најоштрију осуду

У центру нашег града, у најлепшем делу новог Новог Сада, ведалеко од Булеvara Краљице Марије, постоји једна монументална и дивна зграда, која је свима Новосађанима добро позната. Реч је о соколском дому, који су Новосађани из велике љубави и оданости према блаженопочившем Краљу Александру Првом подигли као видан и леп споменик, афирмирајући и тиме своју верност према владајућем дому.

У Спомен-дому се налази, у привезљу десног крила зграде, модерно, укусно и дивно уређени ресторани, који у сваком погледу може да одговори захтевима наше публике, жељне пријатне равнотеже и освежења за време доколице. У том ресторану се посетиоцима пружа прилика да уживају у најзавршнијим јелима, јер је кујна ресторана чувена, пиће је првокласно, послуга уворна, а цене скромне, тако да је овај отмени и лепи локал приступачан и за сиромашније слојеве нашег грађанства. Ресторан Спомен-дома, који води велики националиста и наш стари соко *Мане Вранић*, сада, за време лепих и топлих летњих дана, располаже и са вавредно лепом, пријатном баштом и терасом, која се налази пред самим домом, а у непосредној близини дунавског шеталишта и Дунава, одакле струји свеж, здрав и опојан ваздух и пружа право уживање гостима тог локала.

Па ипак, упркос свих тих привилегија овог ресторана у центру нашег града, нас у највећој мери изненађује једна појава која заслужује најоштрију осуду свију свесних Срба Новосађана. Откако су настали топлији и лепши дани, примећујемо да башта и тераса Спомен-дома сваког дана вјапе празником и да у њих ретко кад залази већи број гостију. Шта то треба да значи?

Не чуди нас што овај отмени локал не посећују наши несловенски суграђани, јер они имају своје локале које у великом броју и стално посећују, али у највећој мери нас чуди чудан поступак наших омладинаца, трговаца, занатлија, сокола и осталих Срба, који воле да посећују јавне локале, а који као да су се договорили да намерно избегавају овај локал у згради, која служи као *диван споменик наше националности и патриотизма*, па га, како изгледа, чак и бојкотирају.

После свега тога, заиста није никакво чудо, што нама Србима не иде све како треба, што се жалимо на равне недаће и неслогу, али треба да увидимо: *за све то криви смо ми сами*, јер не умемо да ценимо и да помажемо своје рођено и што смо се већ давно одрекли старог нашег народног начела: *„Свој своје!“* И напоследку, заиста је жалосно, што се и овим немилним појавама мора често да бави и јавно мишење!

Територијалне промене кроз које је Европа прошла за две године

У пролеће 1940 навршено је две године откако је почео читав низ јавно-правних и територијалних промена у Европи, које су још у току и чији крај се данас још не може сагледати. За минуле две године се лик Европе такорећи преко недеље нагло мењао, нарочито у пролетњим и јесењим месецима. Интересантно је, међутим, да европски политички догађаји показују само по времену њиховог понављања правилност, а не у суштини. Политичко преуређење нашег континента је у сваком поједином случају било обављано под другим формама и условима. Поједине државе су такорећи моментано нестајале, нове се стварале, али њихово освајање, укидање, подела и стављање под протекторат ни су вршени на исти начин. У пролеће 1940 сасвим промењена Европа, која се налази у очекивању даљњих промена, показује толико необичне форме јавно-правних и међународних односа, за што за читаве векове уназад није било примера.

Да наведемо, укратко, кроз какве је све промене прошла Европа од марта 1938 до почетка јуна 1940.

Аустрија:

13 марта 1938 Немачка је окупирала савезну државу Аустрију и поделивши је на више округа (гау) спровела њену анексију у оквиру Рајха. У Рајхстагу бившу Аустрију данас за-

ступају именовани народни посланици из Остмарка.

Судетска Област:

3 октобра 1938 Немачка је освојила Судетску Област која је припадала чехословачкој републици и ова је постала саставни део Рајха.

Област Олса:

10 октобра 1938 пољска република је окупирала Област Олса, која је припадала Чехословачкој.

Јужни део Словачке и Прикарпатска Русија:

12 новембра 1938 Мађарска је вратила себи јужне крајеве Словачке и Прикарпатске Русије, настањене мађарским живљем.

Словачка:

14 марта 1939 проглашена је самосталност Словачке, изабран је нов претседник републике, образована самостална министарства, организована посебна војска, па су послати словачки дипломатски претставници у државе, које су нову републику признале.

Протекторат:

Рајх је под свој протекторат ставио чешкоморавске покрајине, укидајући самосталност дотадашње триалистичке чехословачке републике. На челу протектората се налазе протектор из Рајха и чешки државник. Протекторат има своју самосталну владу, царинско подручје, валуту, али у односу према дру-

гим државама, чешки протекторат се сматра чланом Рајха.

Словачка под заштитом протектората:

16 марта 1939 Немачка је ставила под свој протекторат Словачку, а према немачко-словачком одбранбеном уговору, склопљеном 23 марта 1939, на територији Словачке имају права гарнизонирања немачке трупе. Словачка своју спољњу и војну политику отада води у потпуној сагласности са Немачком.

Мемелска Област:

22 марта 1939 Рајх је окупирала Мемелску Област, која је припадала Литванији.

Албанија:

14 априла 1939 проглашена је персонална унија између Италије и Албаније, владаоц Албаније је постао краљ Италије и цар Абисиније. Дипломатска претставништва Албаније су укинута. У Тирани заседава албанско министарство.

Прикарпатска Русија:

23 јуна 1939 законодавно тело Мађарске је прогласило присаједињење целе Прикарпатске Русије мађарској краљевини.

Данциг:

1 септембра 1939 Немачка је анектирала слободну државу Данциг, која се добровољно прикључила Рајху.

Пољска:

30 септембра 1939 склопљен је немачко-руски споразум о подели Пољске. Западни део и оне територије Пољске које су се пре Светског рата налазиле под Немачком, постали су чланови Рајха, док је Средња Пољска доспела под немачку војну и цивилну управу са седиштем у Кракову под називом „Пољски главни губерниат“. Источни део Пољске, Западна Бела Русија и Западна Украјина прикључиле су се белоруској и украјинској совјетској републици. На тим територијама је заведен комунистички режим.

Карелија:

12 марта 1940 склопљен је уговор о миру између Финске и Совјетске Русије, па су подручје које се простире западно од Вијпурија заједно са Карелиским Земљоузом, као и поједини делови Средње и Северне Финске припали Русији. На територијама отцепљеним од Финске заведен је комунистички режим, а на Карелиском Земљоузу је основана Карелиска Република.

Данска:

9 априла 1940 Немачка је одлучила да данску краљевину стави под своју заштиту. Краљ и социјал-демократска влада г. Стаунинга су остали на својим местима, а поред војне управе и даље постоји данска грађанска администрација. Данска је очувала своју државну самосталност, а њена дипломатска претставништва и даље постоје.

Норвешка:

24 априла 1940 влада Рајха је наименовала комесара за окупирани територије Норвешке, што је била последица зараћеног стања између Норвешке и Немачке. У земљи данас војном и грађанском администрацијом

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА!

Искористите прилику док још има робе у радњи!

Велики избор у женском, мушком и дечјем рубљу, чарапама, цепним марамицама, пешкирима, краватама, рукавицама и разне друге галантериске робе.

„ЛАФАЈЕТ“

НОВИ САД
Краља Петра II. ул. број 2.

управљају искључиво немачка лица. У међувремену је био обустављен норвешки оружани отпор, тиме је ратно стање окончано и у земљи је заведена немачка владавина.

Холандија:

20 маја 1940 Немачка је окупирала и Рајху присајединила вароши Еден, Малмеди и Морен, које су припадале Белгији и наименовала комесара Рајха за окупирене холандске територије, што је била последица ратног стања између Холандије и Немачке. У Холандији се данас војна и грађанска адми-

нистрација налази у рукама Немаца.

Белгија:

5 јуна 1940 дошло је до војне окупације Белгије од стране немачких трупа и ратног стања између Белгије и Немачке. Белгиски краљ се налази у немачком ропству, а белгиска влада у Француској. Влада је скинула са престола краља, а немачка влада ту владу није призвала. Један део белгиске војске налази се данас делом у Француској, делом у Енглеској. Јавно-правни положај ове земље још није регулисан до данас.

ном показвала да располаже са свим потребним условима да постане временом оперска певачица.

Велики успех пожњео је код наше публике, која цени класичну песму, гост овог вечера, г. Аца Маринковић, који је и овога пута доказао својим ванста сааршено школованим гласом да је прави уметник и достојан ученик гђе Наде Архипове. Публика је г. Маринковића у више махова наградила бурним аплаузима, а није штедела своје дланове ни при појави осталих талентованих, симпатичних и новосадској публици

толико добро познатих суделовача овога вечера. Сви они су добили лепе букете, а неки од њих су на наваљивање одушељене публике, отпевали нешто и ван програма.

На крају концерта, на подиуму се појавила наша мила позваница, бивша првакиња новосадске опере гђа Гада Архипова, заслужна наставница ових талентованих певача, којој је многобројна публика приредила срдачне и бурне овације.

Учеснике концерта је на клавиру пратила г-ђа Милица др. Моча, као увек до сада, са много топлине, рутине и виртуозности.

Покренута је акција за искоришћавање сакривених капитала.....

С обзиром на то, да су у нашој земљи, за време садањег ратног стања у Европи и несређених привредних и финансиских прилика, многи велики капитали већ месецима повучени из промета, па многи капиталисти крију свој капитал и не искоришћавају га ни у какве лукративне сврхе, а с обзиром на велику резервисаност, која влада данас на Југословенској новчаној пијаци, у финансиским и привредним круговима у Београду, Загребу и Љубљани недавно је покренута акција, да се на домаћој пијаци омогући закључење једног већег државног зајма.

Ови кругови се позивају на то, да је време закључивање таквог зајма сада најповољније, с обзиром на то што се данас капитали крију више него икада до сада, па се примећује и велико уздржавање у давању приватних дугорочних зајмова. Ти кругови указују и на то да сопственица сакривеног новца трпе велике штете, јер њихов новац не доноси интерес, а поред тога повлачење њиховог новца још не значи да се њи-

хов новац налази на сигурном месту.

Према мишљењу привредних кругова данас би се могао на повољан и лак начин ефектуирати државни зајам у износу од 4 милијарде динара са 6 одсто интереса, који је био предвиђен у финансиском закону 1938. У смислу тога закона, држава је до сада могла да закључи зајам од две милијарде динара у три рате, али до данас је закључено свега 700 милиона динара. Интерес од 6 одсто овог зајма био би повољан не само за оне, који упорно крију своје капитале, него и за оне улагаче, који су банкама отказали своје улоге. Банке немају никакве користи од отказаних улога, пошто их не могу улагати чак ни у краткорочне зајмове, имајући у виду, да их улагачи могу у сваком моменту подићи. Закључењем државног зајма од 4 милијарде динара, унутарњи привредни и финансиски живот у нашој земљи би добио знатан пострек, па би се и опште привредне и финансиске прилике код нас у највећој мери побољшале.

Велики успех вокалног концерта певачке школе г-ђе Наде Архипове

У четвртак увече, у великој дворани хотела „Слобода“, приређен је вокални концерт ученица и ученика певачке школе г-ђе Наде Архипове, уз пријатељско суделовање истакнутог члана београдске опере г. Аца Маринковића. У дупке пуној сали отмена новосадска публика је са највећим нестрпљењем очекивала почетак концерта, сећајући се још живо успелог концерта ове певачке школе, који је у Новом Саду био прошле године приређен.

Концертни програм је почео са певањем баритона г. Лазара Салаћанина, који је Мокрањчева „Три јунака“ извео са много топлине и својим пријатним баритоном занео слушаоце. Арију из опере „Миџон“ дивно је

отпевала г-ђица Даница Максимовић, чији меки глас са фином модулацијом одаје велики таленат. Г-ђица Мира Илић је љубитеље вокалне музике освојила соло аријом из Пучинијеве опере „Бани Скаки“ и певањем у дуету са г-ђицом Олгом Бугарић. Својим соворним и кристално чистим гласом нарочито се истакао овог вечера г. Дака Поповић млађи, а „Романса“ Чиковског г-ђице Гаге Димитријевић је публици пружио најлепше и најпријатније уживање. Са великим успехом и савршеним техничким знањем отпевале су своје арије г-ђица Бланка Гровдић, чији колоратурни сопран одаје рутинирану певачицу и г-ђица Ката Сукола, која је својим лирским сопра-

Весели новосадски разговори...

Према је последњих дана владало суморно, кишовито и досадно хладно време, које потсећа на праву јесен, Новосађани нису ни у тим монотоним данима изгубили свој смисао за здрав хумор, и наш сарадник је и ове недеље успео да сакупи неколико ведрих и веселих дијалoga, које је чуо по нашем граду.

Два присна пријатеља разговарају у кавани „Слобода“ о животу у браку и излажу своје погледе о брачном животу. Један је оптимиста, други песимиста. Оптимиста рече одушељеним гласом:

— Мој брак је ванста идеалан. Ја и моја жена живимо као једно биће.

Онај други га је одмерно завидним погледом и уздахнувши, рекао:

— А ја и моја жена смо десеторица, драги друже...

— Како то, десеторица? Не разумем те!

— Ето, тако. Моја је жена један, а ја нула!

Један богати новосадски нежења, који се закле да се до своје смрти не жени, добио је недавно нову служавку. Она јој је рекао:

— Могу вам рећи да много жалим за својом пређашњом служавком. Она је била лепа, љупка и веома вредна... Али, поред тога, била је опасна крадљивица...

— Будите уверени, господине, одвратила је на то нова служавка, да ћу ја у сваком погледу бити способна да је заменим...

Једна отмена дама дошла је ових дана једном познатом лекару у нашем граду, па кад је ушла у ординацију, без речи се свукла и замолила доктора да је прегледа. Лекар је савесно обавио преглед, и на крају рекао зачуђеним гласом младој дами:

— Па вама, госпођо, ништа не фали! Ви сте здрави као дрен. Зашто сте уопште долавили к мени?

— Знате, господине докторе, хоћу да се осветим своје мужу. Јуче сам се опкларила са њим у хиљаду динара да ћу, упркос његовог тврђења, још данас стојати потпуно вага пред страним мушкарцем! И ви ћете потврдити да сам ја добила опкладу.

Пред једном трговинском дечјих играчака у центру Новог Сада скупила се гомила деце и живо разговарају о лепоти појединих играчака. Кад је дошао ред на лутке, мала Јелица се обратила својој другарици:

— Милице, мој тата каже да ме је овде купио и за то ме сви у кући зову „луткице“.

— Е, а мене је мој тата довео чак из Париза! одговорила је Милица.

— А мене из Лондона, хвали се трећа девојчица.

Један дечачић стоји по страни и ћути.

— А где је тебе купио твој тата Стевице? пита га Јулијца.

— Ми смо сиромашни, одговорно је мали дечак, мој тата све сам прави...

* СТРУЧЊАК КЊИГОВОЂСТВА, доводи у ред запуштено књиговођство и свршава српску, немачку и мађарску кореспонденцију. Позив прима телефон број 33-66.

Свако вече
специјалитети вечера
СВИРА ЖИГА ЕРНЕ
Расположење, дансинг до ујутру
Кавана „ЕЛИТ“
преко пута Главне поште

Добро чишћено одело
је трајно и елегантно

ЕТИЛЕН

Нови Сад, Вр. Петра II. 4
чисти суво Ваше одело